

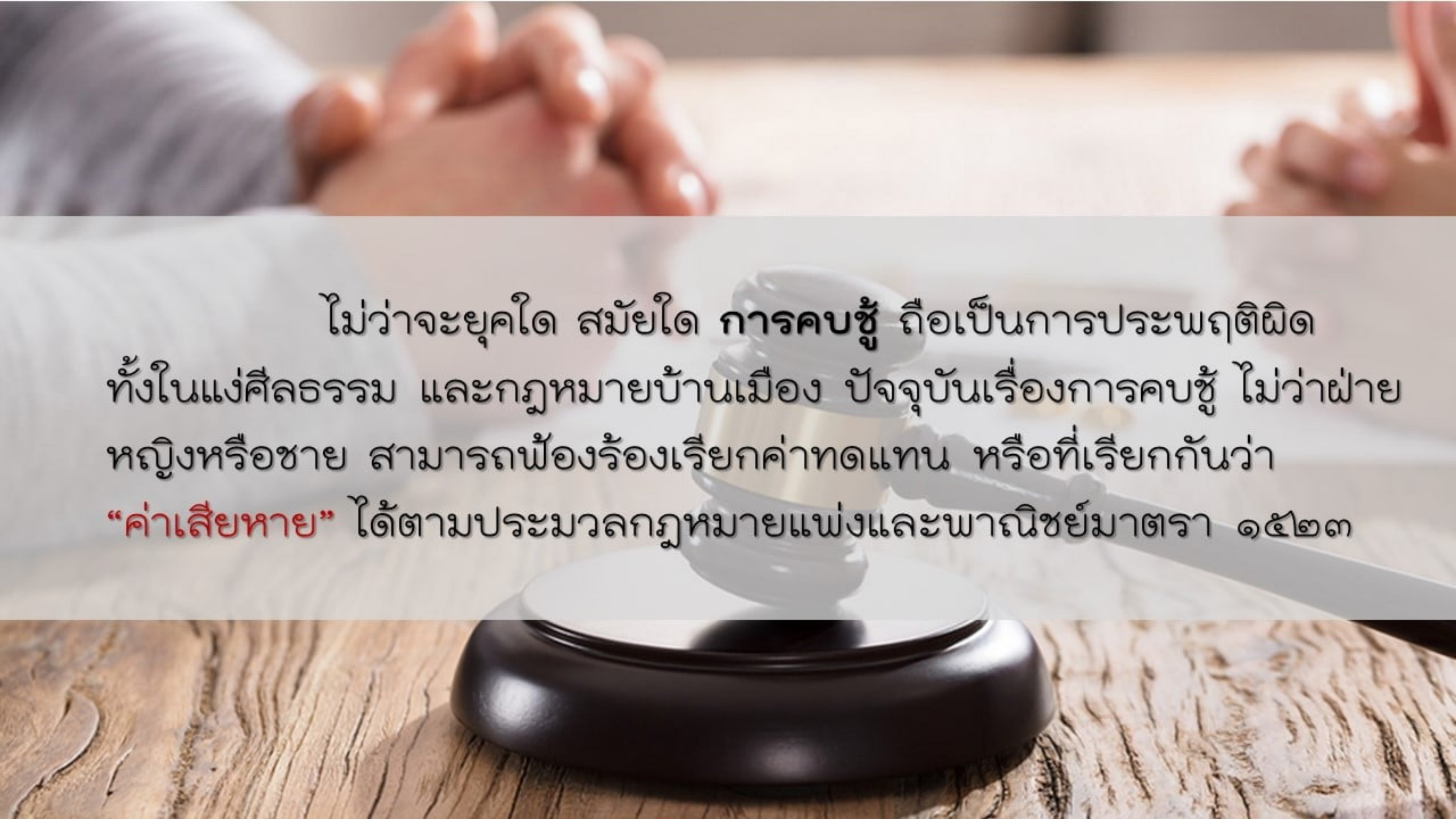


“การคบขี้สัสสาว และการลงทัณฑ์”

รวบรวมโดย นางสาวรสสุคนธ์ สีโรเวฐน์

บรรณารักษ์ชำนาญการ

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา

A close-up photograph of a judge's hand in a white robe, holding a wooden gavel. The gavel is positioned over a dark wooden surface. The background is blurred, showing a courtroom setting with a wooden bench and a person's head in the distance.

ไม่ว่าจะยุคใด สมัยใด **การคบบั้** ถือเป็นการประพฤติด
ทั้งในแง่ศีลธรรม และกฎหมายบ้านเมือง ปัจจุบันเรื่องการคบบั้ ไม่ว่าฝ่าย
หญิงหรือชาย สามารถฟ้องร้องเรียกค่าทดแทน หรือที่เรียกกันว่า
“**ค่าเสียหาย**” ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๒๓

หากแต่เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี คนสยามไม่มีกฎหมายทางศาสนาหรือทาง
มนุษยธรรมอันใดที่ห้ามการมีภรรยาหลายคน ปราบกว่าท้าวราชอาณาจักรนครศรีธรรม
ได้มีพระเพณียดำบรรพธนูอนุญาตให้ทำได้อยู่ และถือว่าเป็นความจำเป็นเสียด้วย
พวกขุนนางถือว่าการมีเมียผ้อยได้หลายคนนั้น เป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาอย่างสูง

“ขุนนางคนใดไม่มีเมียผ้อยก็ถือว่าเป็นคนอัลดัดเต็มที”

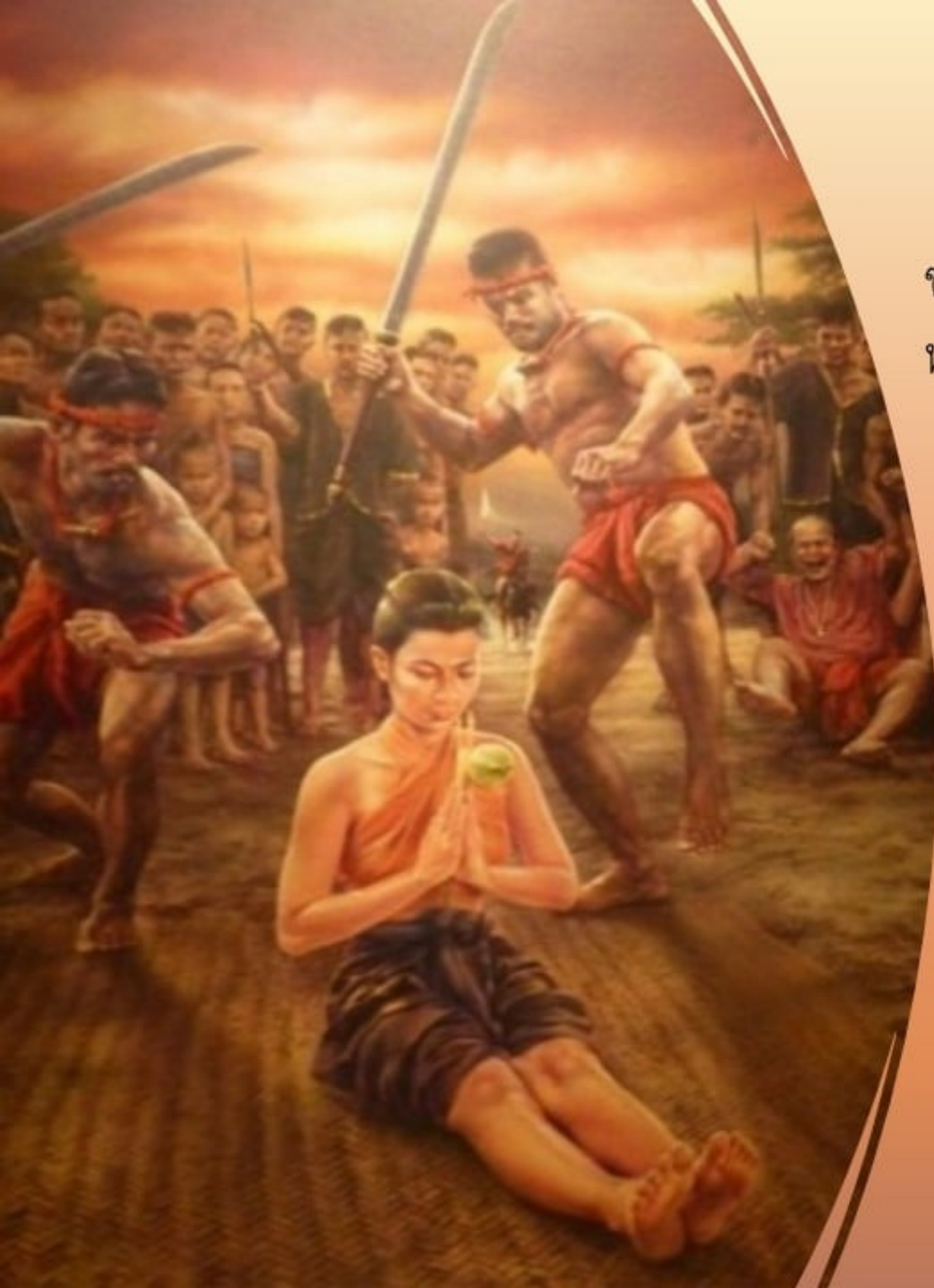
ส่วนสตรีนั้น ไม่สามารถมีสามีหลายคนได้ดังเช่นบุรุษ หากเมียคนใดถูกจับได้ว่าเล่นชู้
สู่ชายแล้ว ก็จะนำความไปแจ้งแก่สามีให้ส่งโทษ จับโกนหัวเสีย และด้วยกฎหมายได้บัญญัติ
ไว้ให้สามีฆ่าภรรยาที่ประพฤตินอกใจได้ (แชรแวนส, นิโกลาส์, ๒๕๖๑, พ. ๙๓-๑๑๒)

ต่อมาในปลายกรุงศรีอยุธยา ในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พ.ศ.๒๒๙๘ โปรดให้มีการประกาศเรื่องปรับไหมผู้ล่วงประเวณีภรรยาผู้อื่น ให้มากกว่าแต่ก่อน “ถ้าผู้ใดละเมิดกฎหมายล่วงประเวณีภริยาชายอื่นแล้วไซ้ ให้ปรับไหมไท่โทษตามบันดาศักดิ์ผู้สงหา”
(เทพขุ ทับทอง , ๒๕๔๖, พ. ๑๐๕-๑๐๖)

เจ้าพระยาหาหมื่นเอกอุ
เจ้าพระยาหาหมื่นเอกมอ
เจ้าพระยาหาหมื่นเอกสอ
พระหลวงพา ๕๐๐๐
พระหลวงพา ๓๐๐๐

ให้ปรับไหมเป็นเงิน ๓๐ ชั่ง
ให้ปรับไหมเป็นเงิน ๒๕ ชั่ง
ให้ปรับไหมเป็นเงิน ๒๐ ชั่ง
ให้ปรับไหมเป็นเงิน ๑๕ ชั่ง
ให้ปรับไหมเป็นเงิน ๑๒ ชั่ง

ฯลฯ



ไพรวรรณคดีขุนช้างขุนแผน มีอยู่ตอนหนึ่งที่ได้กล่าวถึงบทลงโทษ
ของหญิงที่มีปากสามี่ โดยสมเด็จพระพันวษาพิโรธยิ่งนัก ตรัสประณาม
นางวันทองว่าเป็นหญิงหลายใจ อย่าอยู่ให้หนักแผ่นดิน ให้เอาตัวไปฆ่าเสีย

“เร่งเร็วเหวี่ยงพระยายมราช
ไปฟันฟาดเสีย ให้มันเป็นผี
อกเอาขวานผ่าอย่าปราณี
อย่าให้มีโลหิตติดดินกู
เอาใบตองรองไว้ให้หมากิน
ตกดินจะอัปรีภัยกาสิอยู่”

ถ้าเป็นชู้กับคนภายในวัง ตายสถานเดียว
สาวใช้โง่โง่เข้าหาพระ เขียนด้วยขลุ่ยหนัง

ว่าด้วยเรื่อง **“โทษทัณฑ์”** จากหนังสือเรื่อง กฎหมายเมืองไทย เล่ม ๑ หรือกฎหมาย
ตรา ๓ ดวง โองกฏมณเฑียรบาล กล่าวถึงการทำชั่วไว้หลายอย่าง เช่น

“ผู้ใดทำชั่วด้วยชะแม่ พระสนม ให้ฆ่าผู้นั้น สามวันตาย ส่วนหญิงทำชู้ให้ฆ่าด้วย”

“สาวใช้ไพร่ไปมาหาพระสงฆ์ ผูกสมัครรักใคร่กัน ให้ทวนสาวใช้ด้วยสวดหนังสือ ๒๐ ที่
ส่วนพระสงฆ์ให้ขับเสียจากวัด”

“หญิงชายเจรจาทำชู้กันไพร่ ให้ตีด้วยไม้หวาย ๒๐ ที ถ้าผู้หญิงเป็นสาววังให้ฆ่าเสีย”

“ชายกำนัล ศรีกำนัล เป็นชู้กัน ให้ทวนชาย ๕๐ ที แล้วให้บริวารบาทว์ เอาตัวลงหน้าข้าง
ส่วนหญิงให้ทวนด้วยสวดหนังสือ ๕๐ ที แล้วสับประจาร์”



โพหน้าสือ กฎหมายตราสามดวง เล่ม ๒
ประมวลกฎหมาย รชกาลที่ ๑
จุลศักราช ๑๑๖๖
พิมพ์ตามฉบับหลวง ตรา ๓ ดวง
พระไอยการลักษณะผ้าเขียว
ได้มีการระบุถึงโทษทัณฑ์ของผู้มีชู้ ดังนี้

ถ้าชายใดทำชู้ด้วยเมียกลางเมือง ให้ไหมจงเต็ม
โดยพระราชกฤษฎีกา ถ้าชายใดทำชู้ด้วยเมียกลางนอก
ให้ไหมโดยพระราชกฤษฎีกาเดิม ทำ ๕ ส่วน ยกเสียส่วน
๑ เอา ๔ ส่วน ถ้าชายใดทำชู้ด้วยเมียกลางทาสี ให้ไหม
โดยพระราชกฤษฎีกา ทำ ๕ ส่วน ยกเสีย ๒ ส่วน
เอาสามส่วน

ภาพ: หนังสือกฎหมายตราสามดวง เล่ม ๒ หน้า ๒๐๖

ไผ่สาระของกฎหมายตราสามดวงว่าด้วยครอบครัว พระไอยการลักษณะผิดเมีย ได้ระบุการแบ่งชั้นภรรยาออกเป็น 3 ประการคือ

๑. เมียที่พ่อแม่กุมมือให้เป็นเมียชาย เรียกว่า **เมียกลางเมือง**
๒. เมียที่ชายขอมาเลี้ยงเป็นอนุภรรยาหรือเมียพ้อช เรียกว่า **เมียกลางนอก**
๓. เมียที่ชายซื้อหรือไถ่มาเรียกว่า **เมียกลางทาสี**

ส่วนหญิงอันร้ายให้เอาเฉลวปะหน้า ตัดดอก
ชบาแดงสองหู ร้อยดอกชบาเป็นมาลัยใส่ ^{ศีรษะ} } ให้
นายฉะมองตีฆ้องนำหน้าประจานสามวัน ถ้าจได้โทษ
ประจาน ให้ไถ่ตามกระเสี้ยรอายุสมหญิงเป็นข้าหย่า
ข้างหลวง ถ้าชายผู้นั้นยังรักเมียมันมิให้ประจานใช้
ให้เอาสินไหมเข้าพระคลังหลวง

ภาพ: หนังสือกฎหมายตราสามดวง เล่ม ๒ หน้า ๒๐๖

โทษทัณฑ์

ให้เอาเฉลวปะหน้า ตัดดอกชบาแดงทั้งสองหู
ร้อยพวงมาลัยดอกชบา คล้องที่คอ
ตีฆ้องนำหน้าประจาน 3 วัน



ภาพจากละคร เรื่อง นางทาส

ถ้าหญิงนั้นยังทำชู้ด้วยชายผู้เดียวนั้น ถึงสองถ้า
 เล่าให้ให้ไหมทวิคูณ ถ้าทำชู้เปลี่ยนชายอื่นให้ไหม
 ชายชู้นั้นโดยปรถมผิดเมีย ส่วนหญิงนั้นให้โกนศีรษะ
 เปนตะแลงแกง เอาขนขาหย่างประจาน แล้วให้ทเวน
 รอบตลาดแล้วให้ทวนด้วยลวดหนั่ง ๒๐ ที่ ถ้าผัวนั้นยัง
 รักเมียมัน แลมีให้ลงโทษแก่เมียมันให้เอาสินไหม
 เข้าพระคลังหลวง ถ้าหญิงนั้นยังทำชู้ด้วยชายอื่น
 เล่าให้ท่านมิให้ไหมชายชู้มันเลย ส่วนหญิงนั้นให้ลง
 โทษดุจเดียว แล้วให้สักรูป

ชาย	}	ไว้ในแก้ม
หญิง	}	ถ้า

 ชายผัวนั้นยังรักเมียมัน แลมีให้ลงโทษให้สักทั้ง

หญิง	}	๕
ชาย	}	นนแล

โทษทัณฑ์

ให้โกนศีรษะเป็นตะแลงแกง (โกนหัว
 เป็นรูปกากบาท) เอาขนขาหย่างประจาน
 รอบตลาด ตีด้วยลวดหนั่ง ๒๐ ครั้ง
 หากผัวยังรักเมียไม่ ให้ลงโทษแก่เมีย
 ให้เอาสินไหมเข้าพระคลังหลวง
 ให้สักรูปชายหญิงไว้บนแก้ม

อันว่าลักษณผิดภรรยาท่านยังมีถึงห้าประการ ประการหนึ่งชายยุคมืดนอนมหยอกเมียท่าน ประการหนึ่งสามีท่านหมิ่นอยู่ขึ้นไปหาเมียท่านถึงในเรือน ประการหนึ่งไปหาเมียท่านในที่ลับ ประการหนึ่งชายลักลอบพุดจาด้วยเมียท่าน ประการหนึ่งไปหาเมียท่านถึงในห้องนอน ๕ ประการนี้ได้ชื่อว่าผิดภรรยาท่าน ยังมีถึงห้าประการ ให้ปรับไหมโดยอันดั้น

ภาพ: หนังสือกฎหมายตราสามดวง เล่ม ๒ หน้า ๒๐๗

อันว่าผิดภรรยาท่าน

ยังไม่ถึงห้าประการ มี ๕ ประการ ได้แก่

๑. ชายยุคมืดนอนมหยอกเมียท่าน
๒. ท่านไม่อยู่ไปหาเมียท่านถึงในเรือน
๓. ไปหาเมียท่านในที่ลับ
๔. ชายลักลอบพุดจากับเมียท่าน
๕. ไปหาเมียท่านถึงในห้องนอน

โทษทัณฑ์

“ให้ปรับไหมโดยอันดั้น”

“ฆ่าผู้หนึ่งสามวันตาย” หมายถึง ทำการทรมานอย่างแสนสาหัส ๓ วัน แล้วฆ่าให้ตายในวันที่ ๓

“ทวน” หมายถึง ดี

“ริบราชบาตร์” หมายถึง ขีดบ้านเรือนทรัพย์สินสมบัติตลอดจนลูกเมียข้าทาสตกเป็นของหลวงทั้งสิ้น

“เอาตัวลงหน้าข้าง” หมายถึง เอาตัวลงเป็นไพร่ให้เก็บเกี่ยวหาหญ้าเลี้ยงช้างหลวง

(เทพชู ทับทอง, ๒๕๔๖, พ. ๑๐๙)

บรรณานุกรม

กฎหมายตราสามดวง เล่ม ๒. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๐๕.

แซรแวนส, นิโกลาส์. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม
(ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช). พิมพ์ครั้งที่ ๖. นนทบุรี: ศรีปัญญา, ๒๕๖๑.

เทพชู ทับทอง. ผู้หญิงไทยในอดีต. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, ๒๕๔๖

เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๕๕.